

Karolina Duba

Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

**RECENZJA KSIĄŻKI PRZEMYSŁAWA ZIÓŁKOWSKIEGO
„SZKICE Z PEDAGOGIKI SENIORALNEJ”,
WYD. WSG, BYDGOSZCZ 2017**

**REVIEW OF THE BOOK OF PRZEMYSŁAW ZIÓŁKOWSKI'S
“SENIOR PEDAGOGY – ESSAYS”**

Starość jest nieuchronnym okresem w życiu każdego człowieka. Ludzie często w bardzo późnym wieku zastanawiają się, jak ten okres będzie wyglądał w ich przypadku. Gdy go osiągają, to w wielu przypadkach nie potrafią się z nim pogodzić. Zadaniem pokoleń młodszych jest pomóc przyzwyczaić się osobom starszym do tego czasu i pokazać im że życie w każdym wieku ma sens.

Książka autorstwa P. Ziółkowskiego „Szkice z pedagogiki senioralnej” podzielona została na cztery rozdziały, a te na podrozdziały. Całość została poprzedzona krótkim wstępem, a zamknięta zakończeniem. Oprócz tego publikacja zawiera obszerną bibliografię, a także załącznik przedstawiający kilka informacji na temat seniorów. Pierwszy rozdział dotyczy pedagogiki senioralnej. Autor w bardzo przejrzysty sposób wyjaśnia czytelnikowi, czym jest starość i z jakimi problemami może zmagać się człowiek w tym okresie. Próbuje także wyznaczyć przedział wiekowy dla okresu starości. W kolejnych podrozdziałach stara się określić postawy, potrzeby oraz style życia osób starszych. Dzięki tym częściom publikacji możemy lepiej zrozumieć podejście osób starszych do ich życia. W rozdziale tym autor opisuje różne formy aktywności osób w podeszłym wieku, a także w przystępny sposób próbuje określić rolę takich osób w rodzinie. Można więc powiedzieć, że ten rozdział ma za zadanie w kompleksowy i przystępny sposób przedstawić ogólną charakterystykę człowieka w podeszłym wieku, a także określić jego rolę w społeczeństwie i problemy, z jakimi może się spotykać na swojej drodze.

Rozdział drugi dotyczy zagadnienia gerontofobii, czyli strachu przed starzeniem się i wrogością do ludzi starszych. W pierwszych podrozdziałach autor próbuje wyjaśnić, na czym polega gerontofobia, a także czym się ona objawia u osób

młodych i dojrzałych. Wskazuje przyczyny i sposoby przeciwdziałania temu problemowi. Słusznie zwraca uwagę, że najlepszym sposobem na wyeliminowanie tego problemu jest edukacja ludzi młodych polegająca na przybliżaniu problemu starości. Dzięki odpowiedniemu edukowaniu ludzie młodzi będą potrafili przyjąć odpowiednią postawę wobec osoby starszej. Jednak główny problem tego rozdziału, na którym autor się skupia, stanowi ageizm, czyli dyskryminowanie osób starszych ze względu na wiek. Autor wyjaśnia jego przyczyny, przejawy i konsekwencje. Słusznie zauważa, że ageizm może mieć swój negatywny charakter, ale i pozytywny, przejawiający się tym, że osoby starsze ze względu na swój wiek mogą mieć pewne przywileje.

W rozdziale trzecim autor przedstawia cele i zadania instytucji wspierających osoby starsze. W przejrzysty sposób opisuje pod tym kątem ośrodki i domy pomocy społecznej dla osób starszych. Słusznie zwraca także uwagę na znaczenie pracy socjalnej jako istotnego elementu pomocy osobom starszym. Skupia się też na przydatnej pomocy arteterapii. Autor właściwie podkreśla, że zajęcia z muzykologii, choreoterapii czy kinezyterapii wzbogacają osobowość osoby starszej, pomagają zapominać o problemach, a także mobilizują do działania. W tej części autor wspomina także o hospicjach dla osób starszych, jednak w bardzo ogólnikowy sposób.

W rozdziale czwartym P. Ziółkowski przedstawia i charakteryzuje instytucje edukacyjne, artystyczne i kulturalne skierowane do osób starszych. Za najważniejsze tego typu instytucje uważa kluby seniora, a także uniwersytety trzeciego wieku. W pierwszych podrozdziałach autor opisuje rodzaje uniwersytetów: powszechne, otwarte, ludowe i trzeciego wieku. Prezentuje ich krótki rys historyczny, a także funkcjonowanie w poszczególnych krajach w Europie. Niewiele uwagi poświęca trzem pierwszym rodzajom uniwersytetów. Skupia się bowiem na uniwersytetach trzeciego wieku, charakteryzując ich cele, zadania, funkcje i charakter. Przedstawia formy zajęć, w jakich może uczestniczyć senior. Autor słusznie zwraca uwagę na to, że takie placówki pozwalają zaspokoić potrzeby edukacyjne i towarzyskie słuchaczy. Podkreśla także, że osoby starsze stanowią jedynie część ze słuchaczy takich placówek. Druga część tego rozdziału została poświęcona klubom seniora. Autor wyjaśnia, czym są kluby seniora i jaką funkcję powinny pełnić. Zwraca także uwagę na ważne znaczenie gminnych rad seniorów w procesie rozwoju regionu oraz na wpływ tych rad na region. Przedstawia także etapy tworzenia takiej rady. W tym rozdziale pokazuje także, jak budować dobre relacje w pracy edukacyjnej z seniorami.

Z krótkiej charakterystyki tych rozdziałów można wywnioskować, że rozdział pierwszy miał za zadanie przedstawić, czym jest starość, czym się objawia i w jaki sposób się do niej przygotować, a także jak jest postrzegana w społeczeństwie. Autor w dość przystępny dla czytelnika sposób przedstawił powyższe problemy.

Mógł on jednak pokusić się o głębsze zaprezentowanie zagadnienia. Jednak tytuł tej publikacji świadczy o tym, że jest to jedynie zarys tego problemu. Drugi rozdział dotyczy zjawiska gerontofobii. Autor bardzo dobrze opisuje to zjawisko i jego postrzeganie zarówno u osób młodych, jak i u dojrzałych. Słusznie poświęca dużą uwagę ageizmowi, ponieważ ten problem z każdym rokiem coraz bardziej się nasila we współczesnym świecie. Oczywiście kwestia gerontofobii nie została tu całkowicie wyczerpana. W trzecim rozdziale autor w interesujący i przystępny sposób przedstawia system pomocy społecznej dla osób starszych. Mógłby jednak szerzej zaprezentować problem hospicjów i szpitali długoterminowych, ośrodków jakże ważnych w kontekście pomocy seniorom. W czwartym rozdziale autor zbyt mocno skupił się na rysie historycznym ośrodków edukacyjnych dla osób starszych. W głębszy sposób powinien przedstawić cele i zadania poszczególnych rodzajów uniwersytetów. Bardzo dobrze zrobił to przy charakterystyce uniwersytetów trzeciego wieku. Kluby seniora zostały opisane przejrzyście i interesująco.

Podsumowując, praca autorstwa P. Ziółkowskiego „Szkice z pedagogiki senioralnej” spełnia swoje zadanie pracy nakreślającej problem starości, starzenia się, a także potrzeb i problemów osoby starszej. Napisana została prostym i łatwym językiem. Zamieszczone w tej publikacji wykresy i tabele z pewnością ułatwią zrozumienie formułowanych przez autora problemów. Oczywiście książka ta nie wyczerpuje zagadnienia pedagogiki senioralnej, a jedynie go nakreśla. Jednak jest to praca, która z pewnością będzie wykorzystywana przy dalszych badaniach nad tym problemem.